

ЖЕНСКИ СВЕТ.

ЛИСТ ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

ВЛАСНИК:

ДОБРОТВОРНА ЗАДРУГА СРПКИЊА НОВОСАТКИЊА.

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ:

АРКАДИЈЕ ВАРАЂАНИН.

ИЗЛАЗИ:

сваког 1. дана у месецу на целом табаку.

Цена је годишња 1 фор.; за Србију 2½ динара.

Рукописи и претплата шаљу се на уредништво.

ВАСПИТНА ЗРНИЦА.

БЕЛЕШКЕ ПОК. ДР. Ђ. НАТОШЕВИЋА.

1. Народ, који се данас не отима и не заузима за науком, показује, да је незрео. Наука је постала данас права потреба а није, као до сад, само неки украс.

2. Само ће се онај народ одржати међу народима, који се буде отимао за науком и за вештинама; који ово запемари, тога ће образованији згњечити и сатрти.

3. Докле год породице и општине саме не буду умеле управљати школом, овим најпречим послом својим, дотле мора то влада или црква чинити, али онако, како је по народ најбоље, јер само така управа је и по владу и по цркву најпробитачнија.

4. Побожност је прва врлина; али се она не добија силом и навалом. Децу не ваља терати одвише у цркву, јер оуглају, па онда је све пропало. Нико није хладнији у цркви од попа (свештеника) и црквењака. При оним великим славама црквеним о великим празницима, где се сваком човеку уздрхће срце и душа чисто растопи у оном светом задаху и тронутном осећају после чега изађе сваки као осветљен и враћа се дому као препорођен, са

мо су поп и црквењак остали не дирнути, јер су оуглали.

Терање деце у цркву, то је терање на проњање, јер једва чекају да буде крај мољењу па да беже напоље. Није дакле то приучавање и привикавање на мољење и на побожност, него је отуђивање од цркве, а тим им се отужи не само црква него и молитва и вера у Бога, а ово је много већи губитак за децу и народ, него оно за попове.

5. Деца нека не седе, где се старији разговарају, пију ил картају, него нека се даље од ових играју.

6. Мала се деца деру обично само док су близу родитеља и старијих, јер хоће дреком да их киње, а чим их ови оставе и оду даље од њих да их не виде и не чују, они се стишају и ућуте. За то и дете кад хоће што виком и дреком да добије, одучићеш најбоље, кад га предаш одмах млађима да га однесу даље ил у другу собу, да те не види. Дете кад се дера од јогунства, знак је неразборите матери ил оца, који су напустили своју дужност, те ће и дете са њих несретно бити.

7. Не учи децу на *викање*, него више шапутањем говори с њим, јер се тако не науче деца само на тишину него и на послушност.

8. Кажњење деце. Туђинац или странац неки избије ти дете; ти дознаш за то, па ма то био и учитељ, за кога знаш, да добро жели твом детету, опет га омразиш. Зашто? јер држиш, да нико други не може твоје дете тако волети као ти. Па за то и ти, кад казниш своје дете, пази, да није и твоја рука туђинска, те да не начиниш од детета за малу погрешку, у злом срцу, горе; пази дакле да не казниш већма него што треба.

9. У добро васпитање деце спада тако исто и добра храна, и одело, стан, чување и неговање здравља и снажење тела као и оплемењивање срца и образовање душе и разума. Ко ће децу да васпита, не сме занемарити тела на рачун душе, а још мање душу на рачун тела, јер јако тело без образоване душе је то, што и звер дивља ил. питама, како је чија нарав.

10. За децу је главна храна млеко: до краја прве године да сиса, до краја друге да шије, а до краја пете да једе, ал и после, да га се што више држи. Дете без сисе неће никада бити потпуно здра-

во, већ увек кржљав, слаб и болешљив човек. — *Вино* није за децу ни као лек, оно је отров увек.

11. Од малена ваља да се науче деца да *иеру сваки дан врат*, прса и главу хладном водом, а сваке недеље по једанпут цело да се опере и опшром крпом што већма истре; зими у топлој соби пре спавања, а лети у текућој води; ко има прилике нека и плива, мушко и женско без разлике. Топла је вода само за малу децу, за болеснике и за старце, а и за ове не врло често.

12. И *игра* служи деци за здравље. Најбоље је игралиште за децу то, кад се у дворишту или врту донесе једна ил. двоје кола песка (ситна, речна песка). Деца праве ту кошаре, собе, лагумове, градове, пећи; са неколико црепова, дашчица, пругића, камичака и друго начине они читаве грађевине; у дрвеним играчкама, као што су таџири, шерпење, кашике и т. д. за девојчице, напуне оне влажна песка, па то им је јело, то колачи; а мушки опет у својим колима товаре и возе песак, праве леје и вртове и забављају се тако у најслађој радости по читав дан. Само треба у вече мало попрскати песак, да се ветром не разнесе и да се сутра дан може лакше месити.

СВЕТСКА ИЗЛОЖБА У ЧИКАГУ.

Ово ће бити једна од најзнаменитијих изложба светских, јер она неће изнети на углед само рукотворине свију народа и из свију крајева света да прикаже колико је савршенство до данас постигнуто у рукотворинама људским, него ће да изнесе на углед и умну страну људску и да се прикаже, колико се човек духом својим узвисио на интелектуалном, моралном и друштвеном задатку и позиву.

Овом приликом ће први пут да се прикаже душевна снага оба пола, мушка и женска у заједници, те да и тим утврди веру у једнаке душевне способности оба пола друштвена.

Као што је већ познато нашем свету,

образовао се у Чикагу засебан одбор женскиња, који има намеру да изнесе све, што је до сад женска друштвена половина кадра била да достигне на културном и привредном пољу свију просвећених народа. То одељење женско стоји у свези са мушким одељењем изложбеним, те су у заједници донели решење, да се идуће 1893. године уз изложбу природе и заједнички конгреси о свима питањима друштвеног позива. Одбор, који је узео на себе задатак, да распореди сва важнија питања на своје сродне одсеке и да прикаже и дан, кад ће се које научно питање претресати, довршио је свој посао, издао је у том погледу програм и разаслао свима женским одборима и појединим лицима

европским, који се пријавили, да ће на овој изложби учествовати умотворима и рукотворима својим, те позива ове, да суделују и на том делу умне утакмице својим говорима и одлукама. Тако ће се тамо састати идуће 1893. г. најотличније умне снаге свију народа оба пола, да изреку своје мишљење и свој закључак на многа питања, која се данас пером увукла у духовни рат. На овом конгресу изједначиће се први пут обе душевне стране друштвене и женска ће се реч исто тако слушати и уважавати, као и мушка, њен глас исто толико вредити, колико и мушки. Американци хоће дакле да реше женско питање на овој светској изложби у пракси самој; а претресаће се ова питања овим редом:

1. Од 22. до 28. маја по нов. календ. о новинарству;
 2. од 29. маја до 4. јуна о медициви;
 3. од 5—11. јуна о умерености;
 4. од 12—18. јуна о реформи на социјалном и моралном пољу;
 5. од 19—28. јуна о трговачким и финансијским питањима;
 6. од 29. јуна до 2. јула о музици;
 7. од 3—12. јула о литератури науци и филозофији;
 8. од 13. јула до 1. августа о васпитању;
 9. од 1—6. авг. о техничкој струци;
 10. од 14—20. августа о државним питањима;
 11. од 21. августа до 1. септембра о зубном лекарству и апотекарству;
 12. од 1—6. септембра о раденичком питању;
 13. од 7—25. септембра о религији и мисионарству.
 14. У октобру месецу држаће се још три конгреса о домазлуку, јавној здравственој нези и земљеделству.
- За ове конгресе спремају се многе Европејкиње да оду као заступнице својих друштава или вароши или завода; но не прилика је само то, што су одбори ови оставили баш она питања, која се поглавито односе на женску страну, на доцну јесен, кад је женским врло тешко путовати; а да су та питања истакнута за лет-

њу сезону, било би их за цело толико, да би подичили Европу и своје задруге, народе и државе.

Да се тек приближно види, о чему ће се тамо разговарати, изнећемо овде неке одељке из оних питања, која ће интересовати и наш свет.

Из наставнег или васпитног одељка претресаће се: о забавиштима, основ. нар. школама; о вишем образовању, телесно или физично васпитање, индустријско образовање и о зборовима и задругама учитељским и учитељчким.

Из државних и законодавних наука говориће се поглавито о оном, што се на женски пол односи тако н. пр. I. женско право располагања са својим донешеним имањем; II. право женског старатељства над својом децом; III. законито право женске на наслеђство стеченог имања; IV. жена у суду и право гласања;

Код одељка за домазлук узеће се у претрес, вештина домаћична, занатлијска настава за женске, хемијска настава о предметима за храну и пиће.

У одељењу за црквене и религиозне предмете изнеће се све, што су жене на том пољу до сад делале и у засебном састанку држаће говоре најотличније предикаторке европске и америчке. А главна је тежња конгреса религиозног, да изнађе начина, како да се измире и у склад доведу све религиозне секте и да се све вероисповести трпељиво сносе и у љубави живе.

У конгреском одељењу за журналистику (новинарство) имаће свагда пре подне договора саме женске новинарке, а у вече ће после имати мушки и женскиње заједничке седнице, у којима ће најизвренији чланови изјављивати у подужим говорима своје напоре за једно и друго питање.

Највише ће се канда говорити на тим конгресима о раденичком питању, јер је то питање данас обузелo све духове европске и занимају већ сва законодавна тела те траже начина, како да олакшају судбу њихову, особито женске половине; па и овде ће, да се о том посаветују и можда умесним каквим закључцима приближи ово важно питање ближе своме коначном решењу.

Само ће се један једини конгрес (са-станак) држати од самих женскиња за време ове изложбе а тај ће се саветовати о одношајима, који ваља да завлада међу задругама женским од разних праваца и задатака.

Женски одбор спремио је у Чикигу на акције јевтине и удобне станове за женскиње, где ће имати места више стотина душа на једанпут и где ће саме женске становати и саме женске послуживати.

НАДА.

Нолико год сам се пута суочио са: „вером, надом и љубављу“, увек сам се упитао: шта ради стакло међу углађеним и неуглађеним драгим каменом? А да „нада“ није ништа друго, до трешно и пропадљиво стакло, о томе сам, дуго размишљајући, стекао потпуна убеђења.

А искуство?

Научењаци су ми толико пута шапнули на уво: „нада“ одржава живот! Искуство нам сведочи, да научењаци само у пола истину говоре; — гладну је „нада“ — ручак, ал мршав; љубавницима све девојке — анђели, — а некима опет све жене — ђаволи.

И ја сам се надао много — многом чему. Не би лепо било, кад не би признао, да сам се увек надао — ал бадава! па опет признати морам, да сам искуством дошао, да од деведесет и девет „нада“, више вреди једна „превара“!

Нада је: стајаћа вода, која здрав ваздух поквари и онда се појављују заразе! — *Превара је:* суд у ком се осећаји дестилирају (пречисте) изгубе слабу страну и признају моћ ума!

Мој сусед Милан живи у нади и у нади је дочекао, да му трава по дворишту расте, а од глади му коњ мањко. А зашто? Имао је имућну мајку, њена смрт беше њему нада! Сирома, све је на њему подерано, кућа му пропала, он се са својима грозно пати, ништа не ради — нада се! Али томе је криво добро здравље његове мајке.

Предугом стазом онај ходи, ко срећу тражи у туђој смрти. Гвоздени ногу мора бити, ко за наслеђством иде, јер иначе док до чизама дође, до колена су му ноге истрошене, па нашто му онда обућа? Да Милан нема имућне мајке узд'о би се усе и у своје кљусе, не би био крадљивац

божјих дана. — Ко живи у нади да ће туђом смрћу видети своју срећу остварену сам је себи смрт задао.

Ја отварам једну радњу, којом се мој сусед помогао. Ја се надам да ћу се и ја помоћи — међу тим ме је нада преварила; ја нисам размишљао, како се мој сусед помогао, није дакле код мене ум радио већ осећај — нада, да ћу се и ја помоћи.

Смешан је сваки, који живи у нади, нада га преварила, преварен у нади губи веру у њу, па често такав долази до очајања а очајање води човека коначној пропасти. — Штета, што на свако „можда“ у веселим друштвима добија се одговор „зацело“, а не верује, да се кроз уста исказана нада разбила у куцању чаша.

Има их много који бесмислене наде гаје. Земљу има, мотику има, ал не копа кукуруз и кромпир већ благо тражи ал га још ископао није. Заблудео у нади па отвореним устима чека печену шеву, а овамо од тога ништа; код очију у провалију пада. Између хиљада и хиљада једном се нада остварила, а друге је до пропасти довела!

Ко рачуна: да ће полак добити од онога што заслужује, четврти део од онога, што мисли, а ништа од онога, што је позајмио — тај је од прилике добар рачунџија.

Ко ради и Богу се моли за помоћ тај верује. Ко невољнику у невољи помаже, има срца, тај љуби. Ко се нада да ће се из облака злато просути — највећи је занешењак на свету! Нада не сме бити јача од ума. Ум мора царовати. Пре сваког подужећа добро размисли, увек гору страну боље испитај и онда је нада основана — кад ладно размислиш. Неоснована је нада: буре без дна, коњ без главе, обућа без ђона.

Нада је заблуда, кад се немогућем надах На песку зидана зграда пропада, неоснована нада пропасти те води. Свему ономе се надај, што две руке помоћу Бога учинити могу. — Ко куле у ваздуху зида, ноште ће јести. Или реците: ко је ископао благо?, а има их много, који копају благо где се трулежем ватра појави.

Ко дете своје у крчму води, где се свашта чује, а нада се да ће добра човека васпитати — вара се. Ко лагати учи дете а нада се, да ће поштена човека однеговати — вара се. Ко димњак хоће да обели — заблудео је; ко сапуном црну боју мисли спрати заблудео је; ко се изненадној срећи нада, а не ради, пропао је!

Лепо је о свачем зборити, али би много паметније било, кад би људи озбиљније говорили и размишљали о будућем животу. Многоне су очи небу упраћене, ал су му

Турија.

врата на паклу отворена. Тешко је доћи до царства небесног, лакше је босу по трњу ићи, него после рђавог земног живота у рај доћи. Надати се царству блаженом без добрих дела — заблуда је.

Само нас у једном случају нада не вара, а та је: нада у Бога! Ко се у њега нада, ко по његовом закону ради, том нада неће бити моментани божанствени пламичак, него кроз веру, љубав и истрајан рад трајна и остварљива истина! — Но да не будем свештеник који придикујем сводим све на ово:

„Ради као да ћеш сто година живети, а моли се Богу, као да ћеш сутра умрети, — па ћеш тако моћи и живети и раја достајати.“

То је за живота искуством стечено правило, ко тако не ради љуто ће се кажати — ал ће доцка бити.

Прерадио:
Ј. З. Медурић.

БЕЛЕШКЕ.

ИЗ ПРОСВЕТЕ.

Школе пред сабором. Наш народни црквени сабор претресао је нову уредбу или закон о нашим аутономним школама у митрополији карловачкој и донео је закон за забавишта, за осн. народне, више девојачке и учитељске школе и школе за образовање забавиља, које ће бити као огранак женске учитељске школе. С овим је наш досадашњи школски закон знатно проширен и попуњен и ако се сретно спроведе и потврди од претпостављених власти, можемо се лепом успеху надати; особито ће тим женска васпитна страна извући пробитке, јер ће се тад повећати број виших девојач. школа, а учитељске школе ће се оделити по мушкој и женској страни; неће као до јако бити мушки и женски у учитељским школама спојени. Уједно се овим законом отвара женским још једно поље рада, да се спремају и за забавиље, а по селима ће се завести и чуваришта, те ће и ту многе наше Српкиње наћи уточишта и заслуге. Даће и вишим девојачким школама је овим законом пружена прилика, да се могу поцунити којим привредним курсом, те ће и то утицати не само на ширење више образованости међу нашим женскињама, него ће им отворити и више путева за практичну зараду. Ми дакле можемо овај нов школски

закон поздравити са добродошлицом, а сабору и његовим члановима одати свако признање са жељом, да нам преблаг творац помогне, да се та нова уредба што пре и у живот приведе.

Раденичка школа у Београду има за текућу школ. 1892—3 г. уписано свега 104 ученице; од ових су редовне 96, а 8 приватне и плаћају школарину. Ова раденичка школа добила је наруџбину од српског војног министарства, да за све градове и сву војску изатка материју за заставе. Материја мора бити од чисте вуне и у три народне постојане боје.

ЗА ДОМАЋИЦЕ.

Цвећу у лонцима најбоље прија она вода за заливање, у којој се помеша чађи. Од те воде угине и гад ако га има у земљи, а и цвеће је одмах зеленије и веселије.

Против стеница је најбољи лек нафталин. Но ко хоће да се сачува од тога гада нека не трпи близу спаваћих соба голубија или ластина гњезда, па ни кокошињаке, јер се ту залеже тај гад, па се после шири по целој кући.

Но човек мора и да путује, а по гостионицама ретко где нема тога гада, па да би човек

био миран од тога, ваља попрскати постељу, пре легања, сирћетом или лимуном; или се ваља опрати сланом водом ил намазати сирћетом или лимуном или зажежи две ил три свеће око тебе па нека гору, тако ћеш се сачувати и неће те јести.

Против домаћих мишева, ако немаш мачке, а ти замочи кучине у петролеум па тури у рупе, сви ће се од тога разбећи ил поцркати. Разбегну се они и од катрана.

Кокоси и црни лук. Енглези хвале, да је црни лук најбољи зачин за крџице, особито у време редње какве. Кад се кокошкама двапут недељно ситно насече у храни црна лука да поједу, онда су, веле, сачуване од редње и више јаја носе. С луком се и пилићи брже одхрану и нарасту већи.

РАЗНО.

Девојачком друштву Српкиња Новосаткиња предавао је прошли пут професор г. А. Сандић о српској белетристици средњег века, а пре тога А. Варађанин о Ајдук Вељку и његовој Чучук-Стани.

У спомен пок. Павлу ил. Новићу дао је његов пријатељ г. Арон Поповић у место венца 10 фор. прилога, да се отуда заодене које сирото школско дете. Тај је новац уручен начелници добротворне задруге Српкиња Новосаткиња гђи Јулки Радовановићи на поменути цел. Ово је заиста лепши и задушнији спомен, него венца и боље би било, да тако поступају сви они, који мисле учинити својим милим и драгим покојницима какву почаст.

На фонд. срп. забавишта у Нов. Саду предала је гђа Савка Суботићка из Београда трећу своју рату од 5 ф. те је тако постала оснивачица тога забавишта. Живела!

Беседу с игранком приредила је 14. (26.) новембра о. г. *самборска* српска певачка дружина у корист своје благајне. На овој беседи суделовале су гђа Санда Цветковића, гђице Вера и Сиди Вукићевићеве, Вида Теодоровићева, Даница Ракићева, Стана Борђошка и Јелена Стојковићева а од господe: Др. Давид Коњовић, Милош Коњовић, Коста Лазаревић, Жарко Поповић, Игњат Кон и Коста Панић.

Истог дана приредило је **беседу с игранком** и српско правосл. цркв. певачко друштво „Слога“ у Сарајеву у корист свога фонда. На овој беседи суделовао је песмом уз гусле г. Ристо Максимовић, а у комаду „Француско-пруски рат“ гђа Савета Машић и гђице: Јока Кузмановић, Савка Богдановић и г.г. Сава Лазаревић, Андрија Кучковић и Игњат Мишљеновић.

Колико треба човек да живи? Домаће животиње живе обично пет пута онолико, колико им треба док одрасту. Тако н. пр. кер треба 2 године док израсте, а живи 10 година; марвинче треба 4 године, а живи 20 година; коњ треба

5 година, а живи 25 година; камила треба 8 година, а живи 40 година. По томе треба човек да живи обично 100 година, јер њему треба 20—24 године док израсте.

И у животиње има саучешћа. Један слон натеран да гази у једном рату преко рањених људи, не хтеде никако газити, него је њушком и предњим ногама пажљиво једног по једног одгуривао на страну да прође.

Колико која животиња носи. Мачка је сумацна 55—60 дана; кучка носи 60—65 дана, крмача 120 дана, коза и овца 155 дана, крава 285 дана или 40 недеља а кобила 340 дана или 48—49. недеља

Аустралија. У Сидвају, главној вароши провинције „Јужни Валес“ постоји свеучилиште. Прошле школ. године, било је тамо уписано свега 533 слушаоца а међу њима било је 83 женскиње, а међу овима опет 3, које су слушале медицинске науке. На овом свеучилишту имају мушки и женске једнака права и заједно се и обучавају.

Америка. У Америци је било пре неколико година само 5 женских лечника, данас их има тамо 2500. Пре 30 година било је тамо у разна индустријска предузећа смештено само 10 женскиња, данас их има 343.

Новинарство у Угарској. У Угарској изилази свега 733 новина, од којих је 490 на мађарском, 33 на мађарском и немачком, 111 на немачком, 1 на мађарском и хрватском, 44 на хрватском, 16 на српском, 12 на словачком, 4 на талијанском, 3 на француском, 1 на руском, 1 на буљевачком, и 1 на јеврејском језику. Све те новине штампају се у 35,585.542. примерка.

Колико има у Швајцарској гостионица за путнике. Има их преко 1000, у њима је смештено 58.000 постеља са 16 000 послужитеља. Годишње примају 42,400.000 франака, више дакле, него што цела Швајцарска потроши. Гостионице те издају на своје потребе годишње: 28,880.000 франака и то на вино: 2,800.000 фр. на живину: 1,740.000 фр. на рибу: 1,000.000 фр. на поврће: 800.000 фр. на каву: 580.000 фр. на шећер: 400.000 фр. на теј (чај): 192.000 фр. на уље: 160.000 фр. Ово је све на оно, што се увози; а осим тога потроши се за јела и пића, која се у земљи производе: 18,800.000 франака.

Енглеско лекарско друштво „Association“ усвојило је скоро једногласно предлог, да се у исто друштво приме за чланове и *женски* лекари, којих има у Вел. Британији око 140 практичних лекара, а у данашње четир школе, које образују само женске лекаре: у Лондону, Ендинбургу, Глазгову и Дублину уче се данас 130 женскиња.

Американке. У здруженим државама има данас 6335 женскиња, које поштански посао обављају.

Од 25 година овамо дозвољено је и женсима у Америци да посећују више школе и

данас их има 40.000, које се уче на великим школама.

Једна млада девојка узета је у државну благајну у Вашингтону, да пребраја златан новац; она дневно преброји 75.000 комада и што је чудновато, осети под руком сваки рђави новац, без да га загледа, тако фино осећање има.

Наш сарадник г. Станко Жупански свршио је у Черновици на богословском одељењу први ригорозум с одликом и сад ће да продужи штудије своје у Атини у Грчкој на тамошњем богословском заводу.

За време последњих шк. ферија заручио се с ћерком одличног и уваженог свештеника и пароха елемирског г. Александра Јовановића велепоседника и посланика на карловачком сабору, те ће тако с невестом својом ићи у Атину. Сретно им било и здраво се повратили у нашу средину!

Излет ученица у Русију. 210 ученица старијих разреда виших девојачких школа Павловске, Александровске, Јелисаветске правиле су излет са својим наставницама из Петрограда у Петерхоф. По царевом налогу отворила им се на колодвору царека чекаоница, а за возидбу им се ставио на расположење засебан влак из самих купеа прве класе. У Петерхофу су их дочекала дворска кола и одвезла у двор Мон-

плезир. У двору их је поздравила царица, велике кнегиње Ксенија Александровна и Марија Павловна. Доцније су ученице биле позване на ужину. У три сата је приспео цар, био је врло весео и љубазан разговарајући се читава два сата са девојчицама. Доцније у шест сати по подне беше у великој дворани ручак, после ручка се играло чак до једанаест сати. Тада су их дворска кола извезла на колодвор, где их је засебан влак чекао. Овај излет ће за цело сви-ма остати у вечитој лепој успомени. „Весн.“

Лига за мир. Има једно друштво интелегентних људи без разлике вере и народности, које се удружило на ту цел, да ради, како би нестало ратова са лица земље, него да се све спорне ствари између држава изнесу пред нарочити суд, који би решавао спорна питања. Ово друштво држи сваке године у другом месту своје годишње састанке, где се претресају питања, како да се дође до сталног мира. Ове године имало је то друштво свој састанак у Берну у Швајцарској, а до година ће се држати у Христијанији у Норвешкој. На овогодишњем састанку рекао је председник конгреса тог Швајцарац Дроца, да „сваки народ има свој свети кивот, у који несме туђа рука, без казни, дирати“. Ово су значајне речи и треба да опомену народе, који су у власти, да пазе да се не такну кивота других народа.

РАД ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА

Новосаткиња.

Управни одбор добротворне задруге Српкиња Новосаткиња имао је 30. октобра (11. новембра) о. г. своју редовну седницу под председништвом своје начелнице гђе Јулке Радовновићке.

У овој седници се прочитала захвалница питомце конзерваторије музичке гђе Зорке Сибинкићеве на припомоћи од 10 фор.; за тим се прочитало решење епархиј. школ. одбора бачког од 17. априла о. г. бр. 59/52 ех 1892., којим се узима на одобравајуће знање избор забавиље гђице Марија Симићеве и изриче се признање задрузи, што је принела и што приноси жртве за издржавање забавишта.

Гђа благајкиња С. Јефтићка пријавила је, да укућанима није право, што се на задружној кући истиче црна застава, кад која чланица умре; али одбор није вољан, да од тог чина одустане.

Председница је известила, да су јој на припомоћ за потпору овдашње једне оболеле девојке даровале гђе Марија М. Димитријенића 2 фор., Марта Кондороши 1 ф., М. С. 50 н. и П. Г. 50 н., које је она са задружним прилогом дала у помоћ болној девојци, што се са захвалом узело на знање.

Овом приликом решио је одбор, да изда из своје благајне за одело сиротој школ деци 80 фор., и 70 фор. као божићни дар сиротим старицама и старцима. Одело ће се делити у очи св. Николе о. г. а донде се умољава перовођа, да покупи од учитеља списак потребне деце и да га на 14 дана раније преда гђи начелници. У једно је умољен перовођа, као уредник „Жен. Света“, да у листу том изнесе молбу на грађанство новосадско, да изношено одело своје деце, које је још за употребу, пошљу начелници, да и то подели сиротој деци школекој.

Још је решено, да се приреди на покладе божићне у суботу 14. (26.) новембра о. г. код „Царице Јелисавете“ „венчић с игранком“ на који ће саме одборкиње позиве разносити. Улазна цена од особе да буде 1 фор., а почетак у 8 часова у вече. Позивнице се имају штампати на три језика у 500 примерака.

Извештај о „венчићу“ добротворне задруге Српкиња Новосаткиња држаног 14. (26.) новембра 1892. год.

А.) Приход:

1. Добровољни прилози	440 ф. 60 н.
2. Улазнице по 1 ф.	178 ф. — н.
Свега	618 ф. 60 н.

Б.) Издавање:

1. За музику ф. 67·50
2. За осветљење и вика-
ње сале ф. 45.—
3. За лиценцију варошку ф. 7.—
4. Момцима и послужите-
љима напојница и вечера ф. 3.—
5. За штампу ф. 16·88
6. За марке и др. ситнице ф. 6 84 146 ф. 22 н.

Чист приход: 472 ф. 38 н.

Добровољне прилоге дариваше:

20 ф.: Његова Светост патријарх српски преузвишени господин, господин Георгије Бранковић.

10 ф.: Његова Екселенција барон Федор Николић од Рудне краљевски комесар, Његово Високопреосвештенство госп. епископ вршачки Нектарије Димитријевић, гђа Јулка Радовановићка

9 ф.: Пречасни г. Сергије Шакрак-Нинић, конзисторијални бележник бачке епархије.

5 ф.: Г.г. Пресветли г. Дане Станковић предстојник владе краљевина Хрватске, Славоније и Далмације; Пресветли др. В. Флат вел. жупан кр. сл. вароши Новог Сада, Евген пл. Думча потпредседник срп. нар. цркв. сабора, Никола Петровић, посланик срп. народ. цркв. сабора, висоководни г. Стеван Пеци Поп вић градоначалник. Стана А. пл. Мајна. Перседа пл. Мандић од Ривице, Мила Радовановићка, Љубица Димовићка, др. Шома Вишонтаји посланик сл. кр. вароши Новог Сада, високопречасни г. Иларијон Руварац архимандрит грететшки, висоководни г. Стеван Јовановић земаљски посланик и посланик на срп. нар. цркв. сабору, Централни кредитни завод новосадски, Новосадска задруга за предујам. Борђе Петровић кројач.

4 ф.: Исидор Мајер, др. Ђура Ружић посланик срп. нар. цркв. сабора.

3 ф.: Милица Барићка, Софија Јефтићка, Теодор Хирш, Мицика Вукичевићева; посланици на срп. нар. црквеном сабору: др. Богдан Медаковић, Нико Гавела и Лаза Обреновић, Гавра Плавшић апотекар, гђа Катарина Мијатовићка.

2 ф.: Високопреосвештена господа епископи пакрачки и гор. карловачки: Мирон Николић и Мих. Грујић, Данчика Манојловић, Душан Милић, посланици срп. нар. црквеног сабора барон Јован Живковић, Јосиф Јорговић, Александар Јовановић, Петар Шорак, Јован Штековић, Коста Радослав, др. Ника Максимовић, Јустин Коњевић, др. Живко Богдан, Душан Поповић М. Перкабански и Мане Грбић; даље Карловчани: Пера Веселиновић, Марија Вучковић, Јован Савић, Станковић, Меланија Д. Чакић, С. Страсер, Ђура Бањанин кр. судија, Ђока Петровић из Митровице, Матилда Курелац, Јулка Тешић, Нина Николићева из Иланце, Максим Лудајић судија у миру из Срп. Ковина; Вида Давидовац, Марта Кондорози, Марија Вучетићка, Марија Димитри-

јевићка, Евица Шилић, Пава Георгијевићка, др. Милан А. Ђирић, Георгије Видицки, Марта Станојевићка, Ирма Адамовићка, Марија Душана Јовановића, Катица Христићка из Н. Бокше, Чавић, Алтвирт, Каролина Кроп, Давид Крауз, Георгијевић, Романовић, Кришхабер Морне, гђа Ернет, Јулка Полит, Лаза Милошев, Душан Матић, др. Љ. Радивојевић из Каменице, др. Ј. Грујић, Новосадска штедионица, Васа Јовановић Чича, гђа Хефнер, Хр. пл. Новићка.

1 ф.: Александар Адамовић, Давид Ђурчић, Канас региментски лекар, Тихомир Остојић, капетан Екмецић, лајтнант Кајнцен, Катинка Стојковић, Димовић из Митровице, Таса Недељковићка, Катица Матићка, Софија Кода, Панта Јовановић трг., Кристина Ковачевићка, А. Поповић, Брил, Малвине Кон, Јозефине Кон, Душан М. Крстић, Милан Јовановић, др. Леви, Јозефине Рабштерн, Емилије Офнер, др. Персел Јанош, Добруцки, Олга Ђурчићка, Олга Славнићка, Јелена Ђурчићка, Стева Гавриловић, Колмајер, Софија Адамовићка, Сидра др. Касовица, Салаи Лајош, гђа Силарда Ђуле, Менички завод Цвибаха и Вајса, Кнези Пал, Фердинанд Шателес, Филип Шосбергер, Михајел Цвибах и син, др. Кода, Јустина Кода, Шкриван, Ј. Димић, Слави, Фрајнд, Јован Грчић, Катица Меанџић, Сара Стефановић из Черевећа, Јелисавета Натошевићка, Јелисавета Дера, Бета Варађанин, Вида Вулко, Даница Гостовићка, Викторина Јанковићка, Ана Манигодић, Вујић, Хермина Берковић, Милица Неццова, К. Ж. Дера, К. П. Миросављевић, Ј. Стојановић, Марија Бичанска, Марија Васиљеска, Павао Балта, Марина Завишићка, Катица Дошка Поповића, Ана Манојловићка, Јелена Стојковићка, Марија Јовановића, Јованка Секулић, Теофана Бекића, Ангелина Продановића, Марија Максимовића, гђа Орозди, Анка А. Пајевића, Љубица Велимировићка, Јозефина Шпрајбер, Марта А. Поповића, Јулка Савићка, Милева Милованова, Катица Ђирића, Милица Јојкићка, Јулијана Рајићка; посланици на срп. нар. цркв. сабору: Мак. Живковић Милан Димић, Никола Николић, Миле Дракулић, Јов. Живковић предстој. Ника Теодоровић, Љуб. Купусаревић, Дане Прица, Ем. Степанов, Мих. Мишић, др. Милан Бојески, Јован Благојевић, Борђе Влаховић прота, Јеремија Мађаревић прота, адвокат Михајло Рогулић, Стеван Михалџић, Борђе Ст. Бекић, Јован Новаковић, др. А. Богдановић, И. Добровић, др. Ђура Красојевић и Богољуб Милетић; даље још ови Карловчани: професор Владимир Зеремски, проф. Милутин Јакшић, Стеван пл. Видак, др. Лаза Секулић црквени п. тајник. — Арса Миленковић, Софија Пушибрк, Ана Шварц, Матилда Пресбургер, Јелена Савићка, Бернхард Петер, Леополд Шварц, Дијаманштајн, Самуел Касовиц, Стева Медуррић, Ото Шпрајбер, Етелка др. Левингера, гђа Бернхардт Фишера, Шарлота Блау, гђа удова Левингер, Антонија Левингер, Терезија Полак,

Никола Вујатовић, Андрија Гргуров, Марија Гајгер, Катица Строне, Обермилер, Леополд Касовиц, Паја Бокшан, Стеван Ковачевић оберкелнер. П. Сарајлић, Теофановић из Сентомапа, Браћа Кевигштетлер, А. Којновић, Бланка Зомбори, Јулијана Јевтићка, Јосиф Гајгер, Урош Лугумерски, Пера Костић, Даница Теодоровић, Пера Пошадић, Грауз, Танасије Јовановић, Хуго Фишер, Катица Кривоац, Регина Фишер, Јозефина Кистнер, Катица Нешковича.

60 н.: Гђа П. Јовановића.

50 н.: Милица Аничкић, Катарина Чукић, Јован Храниловић, Стерио, Јозеф Шиндлер, Јо-

зеф Кнез, Катица Јовановић, Јулијана Кон, Јубица Јерковићка, Софија Степанова.

Свима овим дародавцима, као и свима посетиоцима забаве, а тако и умољеним редитељима, услужним г.г. посланицима нар. цркв. сабора, као и ц. и кр. г.г. официрима, који су у великом броју посетили ову нашу забаву, изјављујемо нашу најтоплију захвалу.

Нарочито пак изјављујемо своју топлу захвалу гостионичару г. Сукопу, који нам је бесплатно уступио дворану, за коју се обично плаћа 60 фор. Слава му!

У Новом Саду, 18. (30.) новембра 1892.

Одбор.

ЗАБАВА.

ИЗ ПЕСАМА Х. ХАЈНЕ - А

I.

Заљубљен си, пријатељу!
Јади су ти томе знак;
У срцу ти све видије,
А у глави гушћи мрак.

Заљубљен си, пријатељу!
Не ћеш, да ми признаш сам,
Но ја видим, где ти лиже
Већ кроз прелук срца плам!

II.

Вечерас је у вас друштва, —
Цела кућа осветљена...
По окнима на прозору
Тамна слика од твог сена.

И не гледаш: ко у мраку
Овде доле и сад стоји,
А још мање можеш знати:
Шта у груди крије своји?!

Ово срце тебе љуби, —
За то ли се болом слама?...
Ти не видиш, а и како?!
Тек је онде права тама!

ЉУБАВ.

— Hans Müller. —

Без пламена, светлости,
Да ли гори огња жар? —
Праве жићу вредности
Љубав пружа тек на дар.

Сваку тугу, несрећу
Заборавим у њој сву,
Само с њоме живећу
И у добру и у злу!

Ив. М. Поповић.

НЕКАД И САД.

Знаш ли, дане, у зеленој гори,
Тихим шумом где поток жубори,
Шарним цвећем од свуд окружено,
Знаш ли оно месташце скривено?
Са тог места гледасмо таласе,
И слушасмо славујеве гласе,
Дивисмо се гори и дубрави,
Говорисмо о слаткој љубави.
Сомбор 1892. 1./V.

И сад поток кроз горицу струји
И сад песме певају славуји,
Дубрава је и сад пуна чари —
Ал' ми душа сад за то не мари:
Јер сад самац овуда се шећем,
Хај а онда окружени цвећем,
Ја и ти смо, мој дане пребели,
Загрљени на трави седели.

Миомиле.

ЗВЕЗДИЦЕ.

(Од Величке. НАСТАВАК).

У споменицу.

(Ћџи Мили Рунићевој).
Гараво Вам жарко око,
Што млађаном живот гаси;
Гараве Вам бујне, меке
И свилене власи.

Гараве Вам обрвице
И гараво лице мило,
По коме се руменило,
Свуд мило разлило.

Па, гледех' вас гаравушо
Питање ми с' чудно креће:
Ко ће Боже, достат' раја
С те — гараве среће!

Мој позив.

Српкиња сам ја
Па једно знам:
За свој род, љубав
Живот да дам!

Савет.

Од несретног не тражи,
Да ти песму поје!
Нити сетан да теши
Тужно срце твоје!
— Песма само песмом се
Раздрагати знаде;
Суза само сузом се
Осушити даде!

Две звезде.

Мала звезда на небу је сјала.
Драге суза на цветак је пала,
Што је љубав за драганом дала,
Па се заблистала.

Она звезда, што је небом сјала,
У језеру с' доле огледала;
А на небу нова звезда мала:
Суза је трептала.

Зажелице.

Једни желе славе
И гину за њоме —
Мојих мисли, слава ти си!
Гинем за тобоме!

Други желе блага,
Да постигну срећу —
Очи твоје, благо моје:
За њима умрећу.

Једни траже песму
Излив осећаја —
Жеља пушта, твоја уста
За ме с' излив раја.

Други желе срећу,
Да им живот прати —
Срећа моја... Рука твоја
Све ми може дати!

15. јуни.

ЧИТУЉА.

† **Глиша Јорговић.** Српска народна школа изгубила је 1. (13.) новембра о. г. у В. Кикинди једног од најстаријих и најсавеснијих учитеља; изгубила је свога доброг старешину Глишу Јорговића. Баш на Митров дан о. г. навршио је Глиша своју 50. годину тешког ал светог учитељског рада. Још је у суботу пред Дмитров дан отпојао последње вечерње и тим се опростио од цркве за навек, коју је тако љубио. Недељу дана за тим опростио се и од школе и од света и отишао у небеске висине, да нас отуда храбри да и ми тако вољно, тако истрајно деламо на васпитном пољу свога народа, као и он што је чинио. Глиша Јорговић се родио у Бочари близу В. Кикинде 1824. те је тако навршио 68. годину живота. Беше угодна, мила и поштована особа међу свима сталелима у В. Кикинди, где је пуних 40 година учитељевао. Он се знао слагати увек са свештеницима и друштвима својим, јер је био благе и тихе нарави; а разлозима својим знао је убедити своје противнике. Са науком и својим стручним знањем увек је корак држао; од њега се није ни једна нова мисао украдала, те је тако био уважен и поштован и међу својим савреговима, а то се видело приликом вршачко-темишварске учитељске епархијске скупштине, год. 1882. јер су га ту учитељи из те две дијецезе једногласно изабрали за свога потпредседника. Општина в. кикиндска поверила му је, баш на жељу самих својих учитеља, управу основ. нар. школа, коју је савесно водио пуних 15 послед-

њих година. Осим тога одликовала га је в. кикиндска цркв. општина потпредседништвом цркв. скупштине и представништвом политичне општине; епархијска темишварска скупштина чланством епархиј. школског одбора, а Његово Величанство наш премилостиви краљ 1888. године крстом за заслуге. Не беше само добар учитељ и васпитач народне деце, него и добар и примеран отац и друг у кући, те је поклатио српству, поред две кћери, два одлична сина: Душана Јорговића секретара кр. уг. министарства домобранства и секретара данашњег кр. комесара за наш народни цркв. Сабор, и Александра Јорговића учитеља новосадске срп. више девојач. школе; сарадника нашег. Нека је мир пепелу тако заслужног човека; тако свесног учитеља и управитеља школског Глише Јорговића! Вечан му спомен!

† **Паја пл. Новић.** конзисторијални фишкар архијерејезални, члан новосадске срп. правосл. цркв. општине, бивши посланик на земаљском сабору краљевине Хрватске и Славоније, бивши потпредседник „Матице Српске“ и члан патроната срп. више девојачке школе новосадске; а за време док је мађистрат новосадеки био у српским рукама, беше покојник вел. капетан варошки, преминуо је у недељу 22. новембра о. г. у својој 61. години напрасном смрћу и сахрањен је уз опште саучешће грађана новосадских 24. новембра о. г. Покојник је супруг наше врло поштоване подначелнице друштвене гђе Христине пл. Новиће и био је у млого пута и делом и саветом на руци добротворној задрузи Српкиња Новосаткиња, те му је задруга

у знак признања положила венац на мртвачки одар и корпоративно изјавила удовици своје саучешће у големој тузи. Паја пл. Новић беше добричина, мирне и тихе нарави, сваком предуслетљив и услужан, те за то мио и драг сваком познанику и пријатељу. Мир пепелу његову!

† **Урош Старчевић** умировљени учитељ румски, један од највреднијих и најспособнијих наших учитеља, преминуо је 1. (13.) новембра о. г. у својој 49. год. живота у Нов. Саду, где се привремено био настанио. Оставио је за собом четворо незбринуте деце Мир пепелу његову!

Јулијана Стојановићка, која се доселила пре неколико година из Ст. Бечеја овамо у Нови Сад и одмах се уписала за чланицу добротворне задруге Српкиња, што показује добро и родољубиво срце, преминула је овде новембра месеца о. г. Лака јој била црна земља!

† **Александар пл. Трифунац** од Батве адвокат и бивши посланик на нашем народно-цркв. сабору; један од најугледнијих и најотличнијих синова наших, последњи потомак старих племића в. бечкеречких Трифунаца, преминуо је после дуге и тешке болести на своме добру Лападури (близу Чакова) 24. новембра о. г. у својој 60. години живота. Беше врло образован, а при том скроман до крајности, тихе и благе нарави а пун милосрђа. Лака му црна земља и вечан спомен!

Аница Јовановић рођ. Будаји, супруга уваженог Др. Миле Јовановића из Земуна преминула је 10. (22.) новембра о. г. у 31. години свога живота у наручја својих родитеља у Ст. Футогу оставив за собом 3. дечице и неутешног супруга и родитеље. Беше благе и добре нарави, скромна и ваљана Српкиња. Лака јој црна земља била!

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Овим бројем навршује наш лист своју седму годину. Ми се надамо, да је за наше поштовано грађанство био то довољан размак времена да упозна наш рад и наш смер; те с тога се усуђујемо позвати Српкиње и Србе као и браћу Хрвате и сестре Хрватице на нову претплату за идућу 1893. годину.

Она новина, коју смо ове године завели у наш лист, т. ј. да буде по нешто и забаве и да се по нешто и из наше књижевне работе испоси читаоцима на углед, као да је нашла одобрења и лепа одзива у поштоване публике, јер је број претплатника порастао за ову последњу годину према лане са добром стотином јаче. Можемо се похвалити, да је број претплатника наших последње године достигао и

нешто мало и прекорачио број 1000. Ако се наше личне Српкиње буду и ове идуће године тако својски одазвале, и наши врло уважени скупљачи такм вољом заузели: онда се можемо надати, да ће нам сви лањски претплатници остати верни и можда још и помножити се ко, ом новом пријатељством. Томе се више надамо, што је и високославни народни цркв. школски Савет од 24. августа (5. септембра) 1892. бр. 303/126 ех 1891. наш лист топло препоручио подручним школама и општинама, да га набављају за своје школске библиотеке и девојачке школе.

Како се ове прошле године ни с које стране није појавила жеља, да се овај лист чешће и пуније издаје: то ћемо и за идућу годину задржати исти облик листу и исти правац и задатак давати, па онда, наравно, и по исту цену продужити.

Но како се код нас мења вредност новцу од почетка идуће 1893. године: то изјављујемо, да ћемо примати претплату и у новом новцу по 2 круне на годину за наше крајеве, а за Србију остаје 2¹/₂ динара годишње, који се у напред на целу годину шаљу овом уредништву у плаћеном писму или упутницом.

Добијали смо са више страна изјаве од наших поштованих претплатника ове и прошле године, да врло неуредно примају лист; што је морало бити нешто кривице и на експедицији. С тога узимамо од идуће године и експедицију у своје руке и надамо се, да ће онда то много боље и тачније ићи; а у Србији сад канда тачније и уредније иде на поштама, те ћемо и с те стране обезбеђенији бити.

Умољавамо све лањске поштоване скупљаче, да се приме овог родољубивог посла и за идућу годину, а ми им радо уз топлу благодарност дајемо 10⁰/₀ од скупљеног новца, или 10. примерак листа. Умољавамо и поједине претплатнике, из већих места, да изволу своје претплате поверити нашим досадашњим скупљачима; а то су:

1. За Београд: књижара Вел. Валожича и А. Пурића.
2. За Смедерево: Коста Димитријевић трговац.
3. За Крагујевац: Гђица Марија Вл.

Глигоријевића бивша учитељица и гђа Лујза Марића.

4. За Ужице и околину: гђица Косара Цветковићева учитељица.

5. За Шабац: гђица Лепосава П. Константиновић учитељица.

6. За Прњавор (Босна): гђа Јокица Трифковић.

7. За Бањалуку: гђица Марија Димићева и Софија Ковачевићева учитељице.

8. За Фочу: Марко С. Поновић учит.

9. За Сарајево: Евица Сарајевчић учитељица и г. Т. Х. Трифковић књижар.

10. За Пожаревац: досадања вредна скупљачица.

11. За Цљевље: Јован Митрановић учитељ.

12. За Травник: Стева Вујадиновић учитељ.

13. За Бос. Градишку: Милева Костићева учитељица.

14. За Черевих: умољава се овим гђица Јелена Илијашевић учитељица.

15. За Јагодину: гђа Даница А. Ђорђевић учитељица.

16. За Ковин: гђица Јелена Живковић учитељица.

17. За Сентандрију: Пера Перић учит.

18. Карловци: Глиша Барусковић професор и Сергије Попић натр. економ.

19. За Панчево: Г. Светозар Дамјановић управитељ срп. в. дев. школа.

20. За В. т. Миклуш: Стева Нађвински учитељ.

У местима, где постоје добротворне задруге Српкиња, умољавамо дотичне управне одборе или њихове перовође, да се и у будуће приме скупљања за овај заједнички наш лист и да не пусте да угине ово њихово чедо.

Тако исто умољавамо браћу учитеље или сестре учитељице и друге родољубе наше из свих већих места, као што је Сомбор, Земун, Осек и т. д. где још немамо својих задруга, да се заузму и да прошире круг читалица за овај лист, па ће се можда заинтересовати тако и оне и поћи трагом својих сестара задругарака те и у својим местима основати сличне задруге Српкиња.

У то име поздрављамо наступајуће све

гле празнике свим нашим поштованим претплатницима и читаоцима и молимо се Богу, да нам дарује свима сретнију и благословену нову годину.

Нови Сад 1. децембра 1892.

Уредништво.

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

Српски велико кикиндски календар за просту годину 1893. Година XIII. Издаје српска књижара Јована Радака у В. Кикинди. Цена је са уметнутим листовима за приход и расход само 25 новч.

Ми смо овај календар прочитали и нашли смо у њему лепих и поучних приповедака за наше ратаре, те га њима највише и препоручујемо.

Нови Требевић велики српски илустровани календар у Босни и Херцеговини. За просту годину 1893. Година друга. Уредио: Стево Калдуђерчић, српски учитељ. Издање и штампа прве српске штампарије Ристе Ј. Савића у Сарајеву. Цена 50 новч.

Ово је до сад у нас највећи и садржином најбогатији календар. Што је у њему изнешено, све има смисла и поучног смера; а писали су све одабране књижевне снаге. У сликама је врло богат и изнео је све угледна лица из нашег добротворног и ученог света. Можемо честитати и уреднику и издаваоцу на тој књизи па и народу, коме је намењена.

Просвјета, лист за цркву, школу и поуку. Уређује Ј. Сундечић. У књ. црногорско државној штампарији на Цетињу. Изашла је прва свеска овог црногорског листа под уредништвом велезаслужног књижевника и песника Ј. Сундечића.

ЗА ДИВОТ КОРИЦЕ

пријавило се до сад 25 претплатника, а то је све мало, да се може добити по 50 н. комад. Чекаћемо дакле још до половине децембра, или до римског божића, да се још ко пријави. Не пријавили се више њих, онда дајемо на знање пријављачима, да ће коштати комад без поштарине 75 н. те за тај случај молим, да нам до тог доба јаве картом досадањи пријављачи, можемо ли наручити и по ту цену? *Уредништво.*

УМОЉАВАЈУ СЕ

приложнице и приложници српског новоседеког задружног забавишта, да изволу своје треће рате за годину 1893. послати потписаној начелници.

Нови Сад 1. децембра 1892.

Јулки Радовиновићка.

ОДГОВОРИ.

Јели П. Песме ћу употребити. Молим обемани божићни дар. Поздрав!